

Kan kommunen handle lokalt?

Per Kjetil Jørgensen, seniorrådgivar Distriktssenteret

Det var
ein gong
ein liten
butikk...

«Vi må følge regelverket»

- Ut på anbud
- Tilrettelagt for stor leverandør
- 350.000 kr i tapt omsetning
- Lokale protestar

Nye tonar frå kommunen

- Forenkla anbodskonkurranse
- Avtale med kommunen

NY GIV: Kjøpmann Jørgen Nordbø (til venstre) og Marius Henriksen jubler over å ha fått tilbake den viktige leveransavtalen med kommunen. FOTO: INGVANN WALDERHIAUG

Jubel på Vassøy

- Etter tre år kan de ansatte puste lettet ut

VASSØY: Nærbutikken får endelig leverere varer til skolen og barnehagen igjen.

■ INGVANN WALDERHIAUG

Nærbutikken på Vassøy har etter et tre års opphold fått signert en ny kontrakt med Stavanger kommune for å levere varer til barnehagen og skolen på øya. – Jeg fikk en telefon fra kommunen ut av det blå i slutten av august. Etter at kontrakten var signert i begynnelsen av september, trådte avtalen i kraft med én gang, forteller den strålende ledestyret Jørgen Nordbø ved Nærbutikken Vassøy.

Var redde øya skulle dø ut
I november 2013 kunne RA mangle at beboerne på Vassøy var bekymret for nærbutikkens framtid. – Øya dør ut hvis vi mister butikken, sa Tor Aln Sagrov til RA. Han startet

en underskriftskampanje for å holde nærbutikken i live. Allerede året før hadde den mistet leveransen til øyas barnehage, skole og SFO. Beboerne fryktet at det kunne være til helse og skade på øya. Barnehagen på Vassøy hadde i 2014 kjøpt varer for over 200.000 kroner fra butikken. Da havnet tjenesten under EDS-reglene om offentlige anskaffelser, måtte legges ut på anbud og butikken mistet kontrakten på kommunale leveranser. Grossistfirmaet Matvarepressen tok over. For butikken var det umulig å konkurrere med Matvarepressen, som leverer dagligvarer i både Stavanger, Bergen og Hagesund. I tre år har Jørgen Nordbø holdt liv i butikken, til tross for nedgangen som

kom etter at de mistet sin største kunde. – Det har gått kjempetrøtt. Vi tapte hjelp tilsvarende hele butikken, forteller hun. Nærbutikken på Vassøy er en såkalt Merkur-butikk. Merkur er Kommunal- og regionaldepartementets kompetanseprogram for butikker i distriktene. Nordbø har sagt at det er en utfordring å ha fått fra Merkur gjennom den utfordrende perioden. – Det har vært bitt fantastisk, skryter kjøpmannen. Merkur har tilbudt faglig hjelp og oppfølging i møte med kommunen. I tillegg har de bevilget penger til oppussing av butikken. Nordbø omtaler hjelpen fra Merkur som «slutt nødberedning».

Dyr transport

Helge Askildsen fra innkjøpsavdelingen

i Stavanger Kommune, forklarer at det viste seg å være lite lønnsomt å bruke andre leverandører for å levere matvarer til Vassøy. – Det ble laget én matavtale for hele byen hvor en åpnet i konkurransen for å trekke ut Vassøy av anbudet. Totalt ble det levert til Vassøy var av samme art. Den avtalen vi har fått nå ser grei ut kostnademessig. Helge Askildsen forteller også at kommunen har ønsket å legge mer vekt på å bruke lokale leverandører på byøyene. Jørgen Nordbø har drevet nærbutikken i 14 år. Nå er hun mer optimistisk enn noen sinne. – Vi har akkurat pusset opp og så kommer denne gladyheten, smiler Nordbø.

innkjøpsavdelingen

«Vi har jobbet aktivt for å finne en løsning som sikrer god konkurranse innenfor regelverket for offentlige anskaffelser, samtidig som Nærbutikken Vassøy får en mulighet for å levere lokalt. Avtalen er innenfor det handlingsrommet vi mener at regelverket for offentlige anskaffelser gir oss»

Kva handlingsrom har kommunane?

«Dette handler om å ta initiativ, utnytte det lokale handlingsrommet kommunane har og fyller **entreprenørrolla** med innhald som fremmar det lokale næringslivet»

Distriktsnæringsutvalget

- Kommunen kan legge til rette for lokale innkjøp

4 november 2020

Kommunene kan legge opp anbuds konkurranser slik at også lokale bedrifter kan delta. Dette handler om å ta initiativ, utnytte det lokale handlingsrommet kommunene har og fyller entreprenørrollen med innhold som fremmer det lokale næringslivet.

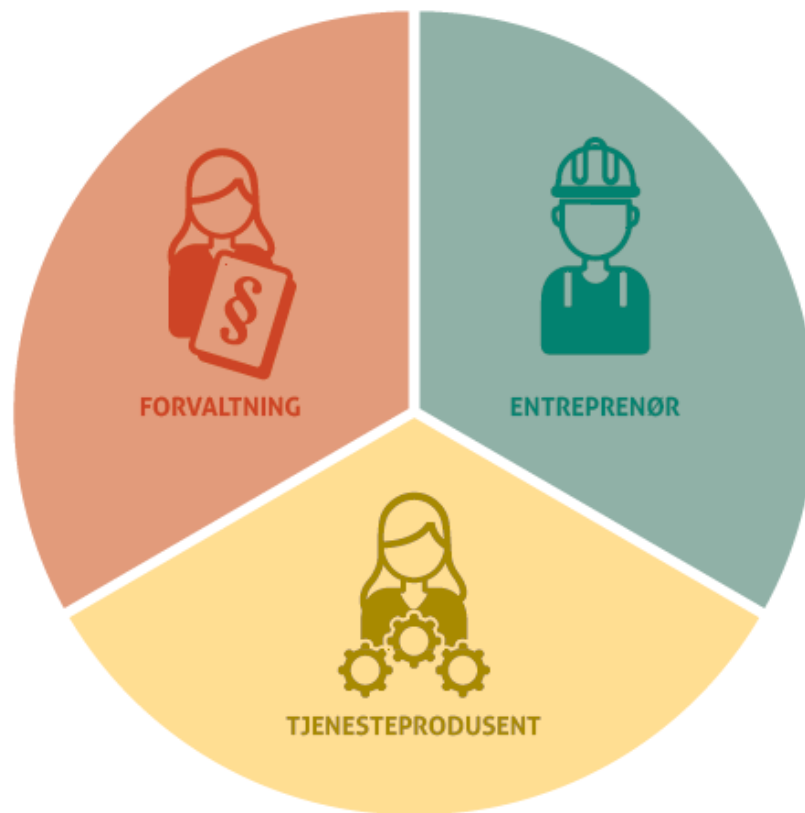

RAPPORT: Kommunene har handlingsrom når det gjelder offentlige innkjøp, sier Distriktsnæringsutvalget under ledelse av Svein Richard Brandtzæg. Foto: Anders Vindegg, Hydro

Dette går fram av rapporten fra Distriktsnæringsutvalget, NOU 2020: 12 Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn, som nå er lagt fram.

Kommunen som entreprenør

- Er det sammenheng mellom rollene?

Merkurs oppdrag er distriktsutvikling

- Statleg kompetanse- og utviklingsprogram for distriktsbutikkar
- 580 nærbutikkar og 60 bokhandlar
- Kommunale innkjøp viktig for mange
- Opptil 5-10 prosent av omsetninga

Merkurs spesialoppdrag

«Ei av oppgåvene til Merkur er å gjere kommunene merksame på at kommunane har eit handlingsrom som inneber at dei kan leggje til rette for at lokale aktørarar kan konkurrere om offentlege innkjøp, samstundes som kommunen følgjer lovverket».

KMD: Her er handlingsrommet - 1

1. Lys ut anbodet sjølv
2. Lag mindre innkjøpsavtalar
3. La skule og barnehage få eige budsjett
4. La lokal leverandør få gi del-tilbod

KMD: Her er handlingsrommet - 2

- 5. Vel kriterium for tildeling
- 6. Opne for bruk av underleverandør
- 7. Direkte kontrakt for kjøp under 100.000 kr
- 8. Avgrensa konkurranse for kjøp under 1,3 mill. kr
- 9. Still miljøkrav (klimavennlege løysingar)

Eksempel: Suldal kommune

- Konkurransen om innkjøp av daglegvarer
- 5 konkurranseområde - 5 skulekrinsar
- Vurderingskriterium:
 - Pris: 40 pst.
 - Service/lokal tilknytning: 50 pst.
 - Miljø: 10 pst.

Suldal kommune handlar lokalt

15 februar 2018

Suldal kommune i Rogaland har signert avtale med fem nærbutikker om offentlege innkjøp til skular og barnehagar. Kommunen har valt å handle lokalt i staden for å satse på ein interkommunal innkjøpsavtale, som legg til rette for leveransar frå store grossistar. – Vi har lagt vekt på nærleik til butikken og service, seier økonomirådgivar Ronny Mehus Rugland i Suldal kommune.

«Vi har lagt vekt på nærheit
til butikken og god service».

Ronny M. Rugland,
økonomirådgivar Suldal kommune

Eksempel: Tromsø kommune

1. Dele opp rammeavtaler - tilbud innenfor geografiske områder
2. Ikke ha pris som eneste tildelingskriterium
Ta inn feks. miljø, leveringstid, tilgjengelighet mm.
3. Oppfordre større leverandører til å bruke lokale underleverandører
4. Direkte kontrakt med lokale leverandører for kjøp under 100.000 kr

«Det er mulig å gjøre grep i anskaffelses-
prosessen for å legge til rette for at små
lokale aktører kan gi tilbud på kontrakter».

Tromsø kommune

Eksempel: Vefsn kommune

- Dele opp store kontraktar
- Lys ut både små og store tilbod
- Informer lokale bedrifter om nye tilbod

Vefsn kommune

5. april 2016 · 🌐

...

Anbud på FRISØRTJENESTER

til Vefsn kommunes institusjoner ved Omsorgsdistrikt Nord og Omsorgsdistrikt Sør.

Fullstendig utlysning av tjenesten og dokumenter kan lastes ned på kommunens hjemmeside:

<http://www.vefsn.kommune.no/dokumenter-til-anbud-paa...>

eller fås tilsendt på mail ved å kontakte Innkjøpsleder Ewa Rosting Enge på mail: ewa.rosting.enge@vefsn.kommune.no.

Befaring av lokaler: mandag 18.4.2016 – Se nærmere om tidspunkt i konkurransegrunnlaget.

Tilbudsfrist: 28.04.2016 kl. 12.00.

5

8 delinger

«Vi ønsker å motivere lokale bedrifter til å delta aktivt i anbudskonkurranser ved å informere dem».

Innkjøpsleder Ewa Rosting Enge,
Vefsn kommune

Eksempel: Øvre Eiker kommune

- Profesjonelle innkjøp og effektiv ressursbruk
- Samfunnsansvar
- Anskaffelser skal bidra positivt til lokalt næringsliv

«Handlingsrommet for offentlige anskaffelser er begrenset. Men det handlingsrom som finnes, skal benyttes proaktivt».

Anskaffelsesstrategi (2017),
Øvre Eiker kommune

Kva er eit smart innkjøp?

- Innkjøp som verkemiddel for andre viktige samfunns mål
- Er det smart for kommunen å legge opp til innkjøp som favoriserer store leverandørar utanfor kommunen?

Meld. St. 22

(2018–2019)

Melding til Stortinget

Smartere innkjøp – effektive
og profesjonelle offentlige anskaffelser

Kva med innkjøpssamarbeid?

- Korleis kan kommunen ta lokale omsyn, innafor ramma av eit innkjøpssamarbeid?
- Er feks. kommunen tent med felles innkjøp av daglegvarer til skular og barnehagar på bygda?

«Det er viktig for oss å stå fritt på
kva slags konkurransar vi skal vere
med på. Vi er godt nøgde med den
ordninga vi har i dag.

Suldal kommune

Eksempel: Telemark innkjøpssamarbeid

- Konkurransen og utvikling av lokalt næringsliv
- Legge til rette for at lokale leverandører får delta i konkurranser
 - Skilje mellom store grossistar og lokale daglegvarebutikkar
 - Interkommunale innkjøp til storhusholdning (f.eks. sjukeheim)
 - Kommunale innkjøp i daglegvarebutikkar til mindre einingar (f.eks. skular)
 - Unntak frå rammeavtale for næringsmiddel for små-innkjøp, sesongprodukt og nisjeprodukt

Eksempel: Telemark innkjøpssamarbeid

- Konkurransen og utvikling av lokalt næringsliv
- Legge til rette for at lokale leverandører får delta i konkurranser
 - Skilje mellom store grossistar og lokale daglegvarebutikkar
 - Interkommunale innkjøp til storhusholdning (f.eks. sjukeheim)
 - Kommunale innkjøp i daglegvarebutikkar til mindre einingar (f.eks. skular)
 - Unntak frå rammeavtale for næringsmiddel for små-innkjøp, sesongprodukt og nisjeprodukt

Kor mykje pengar sparer kommunen?

- Får du 12 kg bananar, når behovet er 2 kg?
- Kor mykje går vekk i svinn?
- Må heimetenesta kjøre til kommunehuset for å hente varer?
- Er det billigaste tilbodet alltid det rimelegaste i praksis?

Å bruke handlingsrommet

- Kommunale innkjøp er viktig for små og mellomstore bedrifter
- Er det viktig for kommunen å utvikle lokalt næringsliv?

Kommunens val

- Kva vil kommunen oppnå med innkjøpspolitikken?
- Er det fornuftig å bruke pris som viktigaste kriterium for val av leverandør?
- Kan lokale innkjøp kombinerast med deltaking i innkjøpssamarbeid?

Her kan du finne meir informasjon om kommunale innkjøp:

distriktssenteret.no

merkur-programmet.no

Kontaktinfo:

per.kjetil.jorgensen@kdu.no